

Obsah

Úvod	3
1 Demografický vývoj a jeho sociálně ekonomické souvislosti – názory, koncepce, problémy a otázky	5
1.1 Demografický vývoj po roce 1989	5
1.1.1 Diskuse o populačním vývoji	5
1.1.2 Podmínky a problémy migrace	8
1.1.3 Plodnost a porodnost	10
1.1.4 Sňatečnost	12
1.1.5 Mezinárodní srovnání	13
1.2 Proměny domácností a rodiny	15
1.2.1 Změny struktury domácností	15
1.2.2 Názory na vývoj rodiny	17
1.3 Rodinná politika	19
1.3.1 Přístupy k rodinné politice v evropských zemích	19
1.3.2 Transformace systému sociální ochrany a úloha sociální politiky v České republice	21
1.3.3 Stručný přehled soudobých opatření ve prospěch rodin s dětmi	23
1.3.4 Problematika bydlení	24
1.4 Předpokládané dopady demografického vývoje	25
2 Demografické chování a postoje české populace k rodině ve statistikách a datech z výběrových šetření posledních let	27
2.1 Proměny demografického chování české populace v posledních letech z pohledu statistických dat	27
2.1.1 Celkový pohyb obyvatelstva	27
2.1.2 Sňatečnost	28
2.1.3 Porodnost	29
2.1.4 Rozvodovost	31
2.2 Natalitní chování mladé generace ve světle výsledků z výběrových šetření	32
2.3 Populační klima a názory na rodinu české populace v evropském srovnání	33
2.3.1 Populační klima	33
2.3.2 Podobnost/nepodobnost zemí z hlediska průměrných postojů dotázaných k rodině a manželství	35
2.4 Nesezdané soužití: předmanželský partnerský vztah nebo alternativní forma rodinného života?	37
2.5 Postoj k institutu manželství v mezinárodním srovnání	38
2.6 Shrnutí	39
3 Vývoj v oblastech ovlivňujících rodinné chování mladé generace	41
3.1 Změny v oblasti školství	41
3.2 Trh práce	42

3.3	Struktura hospodařících domácností	45
3.4	Podrobně k příjmové diferenciaci	47
3.5	Bytová situace	51
3.6	Shrnutí	54
4	Hodnocení životní úrovně mladých rodin a rodin s dětmi v polovině devadesátých let	55
4.1	Celkové hodnocení životní úrovně (subjektivní deprivace) v základních demografických typech domácností	55
4.2	Zdroje, se kterými rodiny hospodaří	56
4.2.1	Celková hodnota majetku	56
4.2.2	Vybavenost domácností	57
4.2.3	Odhad celkového měsíčního příjmu	58
4.2.4	Příjmová úroveň poměřovaná životním minimem	59
4.2.5	Závislost rodin na vedlejších příjmech a vnější pomoci	59
4.3	Hodnocení příjmové situace a životní úrovně	60
4.3.1	Vyrovnanost rodinného rozpočtu	60
4.3.2	Na co stačí rodinné příjmy	60
4.3.3	Celkové postoje k životní úrovni	60
4.4	Shrnutí	61
5	Z výzkumů z posledních let, které kromě chování mapovaly i postoje a názory mladé generace	63
5.1	Sňatek a založení rodiny	63
5.2	Partnerské vztahy svobodných mladých lidí	64
5.3	Jaké je napětí v „ekonomikách“ mladých rodin? (doplnění údajů k již uvedeným zjištěním z příjmových mikrocenzů a stratifikačních šetření na celku populace)	64
5.3.1	Jak vypadá denní režim mladé rodiny	65
5.3.2	Porovnání s pracovní vytížeností svobodných	66
5.4	Proč zůstávají mladí lidé svobodní? (aktuální údaje z výzkumu Mladá generace 1997)	66
5.4.1	Sociální postavení jako předpoklad trvalého partnerského vztahu	66
5.4.2	Hodnotové orientace a životní strategie	69
5.5	Shrnutí	71
6	Zaměření současné rodinné politiky	72
6.1	Obecná východiska	72
6.2	Demografický kontext rozhodování o populační politice	73
6.3	Sociálně ekonomické souvislosti	75
6.4	Socio-kulturní východiska	75
6.5	Návrhy možných opatření	75
	Stručná informace o výběrových šetřeních	81
	Literatura	82
	Příloha: Výtahy z oponentských posudků	87